

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

УДК: 371

DOI: <https://doi.org/10.24195/ModernisationEP-2026-3>

М 74

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Протокол № 10 від 26 лютого 2026 року*

Рецензенти:

***Княжева Ірина**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Університету Ушинського;*

***Тягнирядно Євгенія**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ.*

М 74 Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20 лютого 2026 року). Університет Ушинського. Одеса:
Бондаренко М.О., 2026. 372 с.

ISBN 978-617-8814-06-9

УДК: 371

*Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.*

ISBN 978-617-8814-06-9

- © Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2026;
- © Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області, 2026;
- © Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax», 2026.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1: РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ 6

1. Артемьева І.С. Педагогічна практика як пропедевтичний етап формування професійного іміджу майбутнього вчителя..... 6
2. Афанасьєв В.В. Інтеграція технологій штучного інтелекту (ШІ) у процес підготовки майбутніх учителів інформатики як специфічна характеристика оновлення освітнього простору педагогічного університету 12
3. Бартенева І.О. Діалогічні форми навчання як засіб формування екологічної культури здобувачів вищої освіти 19
4. Галіцян О.А. Методичний ресурс актуалізації акмеологічного сегменту підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти (на матеріалі освітнього компоненту «Акмеологічна культура та акмефьючеринг викладача») 32
5. Княжева І.А., Тарасовська М.Ю. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування безпечної поведінки дітей старшого дошкільного віку..... 38
6. Княжев І.О. Математична підготовка майбутніх педагогів як основа формування здатності до прогнозування: огляд сучасних наукових досліджень 44
7. Кібіч Д.О. Модель формування комунікативної культури майбутніх фахівців у системі технологічної та дизайнерської професійної освіти 50
8. Лісогор А.В. Проектно-орієнтоване навчання як інструмент розвитку інноваційного мислення студентів дизайнерських спеціальностей..... 55
9. Moroza V. The role of non-formal education in the professional development of university teachers 61
10. Ноздрова К.В. Модернізація системи підготовки майбутніх юристів у закладах вищої освіти..... 67
11. Naudyonov I. Specifics of training future teachers in pedagogical institutions of higher education 73
12. Palshkova I. Didascological and acmeological approaches as innovative strategies for constructing the architectonics of the educational and scientific space of the pedagogical university 78
13. Соловейчук О.М. Проектування та розробка ІІІ-асистента: практична підготовка майбутніх учителів природничо-математичних дисциплін 84
14. Zhong Chenyu Culturological approach as a key factor in preparing future art teachers 96
15. Чорний О.С. Методична підготовка майбутніх учителів як ключовий компонент професійної освіти в умовах модернізації освітнього простору. 102
16. Шедіна С.В. Комп'ютерне моделювання як дидактичний засіб підвищення ефективності підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти 108
17. Штреблев М.Ю. Особливості підготовки майбутніх учителів до фасилітаційної взаємодії в освітньому просторі 113

Штреблєв Михайло Юрійович,
аспірант кафедри педагогіки
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФАСИЛІТАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Актуальність дослідження. У центрі простору генерування сучасної гуманістичної педагогіки знаходиться цілісна особистість учня, яка прагне до максимальної реалізації своїх можливостей, є відкритою для сприйняття нового досвіду, здатною на свідомий і відповідальний вибір у різноманітних професійних і життєвих ситуаціях [1]. Реалізація гуманістичного підходу в сфері освіти безпосередньо пов'язана з підготовкою вчителя-гуманіста, гуманізацією педагогічної освіти, що передбачає становлення і розвиток студентів як особистостей та професіоналів – їхніх інтелектуальних можливостей, духовно-моральних якостей, професійних позицій, а не тільки оволодіння теорією та технологією педагогічної праці. Своєрідність сучасної професійної діяльності вчителя полягає в тому, що повертається істинний сенс призначення діяльності педагога: ведення, підтримка, супровід учня. Допомогти кожному здобувачу освіти усвідомити його власні можливості, увійти у світ культури обраної професії, знайти свій життєвий шлях – такі пріоритети сучасного вчителя [2]. У традиційній моделі системи освіти такі атрибути особистості і її психіки, як свідомість, активність, суб'єктність, ставлення, цілеспрямованість, вмотивованість, виявляються затребуваними не повною мірою, тому слід звернутися до такого явища, як фасилітаційна взаємодія.

Мета статті полягає у висвітленні сучасних інтерпретацій та підходів до розуміння сутності фасилітаційної взаємодії в освітньому просторі.

Виклад основного матеріалу дослідження розпочинаємо із висвітлення сутності самого поняття «фасилітація» (від англ. facilitate – допомагати, полегшувати, сприяти) визнає самоцінність особистості, яка передбачає

цілеспрямовану, професійно організовану підтримку і супровід; в аспекті нашого дослідження це тісна взаємодія між учителем та учнем.

Фундатори суб'єктно-маркованого напрямку в освіті С. Rogers, Н. Freiberg, виклали свої думки щодо доцільності застосування людиноцентрованого підходу в освіті в книзі «Freedom to learn for the 80's», що трансформувала погляди багатьох теоретиків і практиків у галузі педагогіки [5].

Розвиток особистості на основі Я-концепції в умовах фасилітаційної взаємодії С. Rogers досліджував, ґрунтуючись на принципах людиноцентризму (пізніше вчені стали використовувати терміни «гуманістичне», «особистісно орієнтоване», «рефлексійне навчання»). На противагу біхевіоризму С. Rogers наполягав на осмисленому навчанні, коли учень є суб'єктом освіти й самоосвіти, для чого варто змінити позиції вчителя та учня в освітньому процесі [5]. Викладання традиційно фокусувалось на вчителі, що, згідно з С. Rogers, мало сенс в нестабільному середовищі (інтерпретація І. Прокопенко[4]). Коли ж освітнє середовище нестабільне, постійно змінюється активність учня, який набуває знання у процесі взаємодії з однолітками та вчителем.

У сучасному науково-педагогічному дискурсі найвагоміший вплив на тлумачення концепта «фасилітаційна взаємодія» мають наукові розвідки І. Прокопенко. Авторка обґрунтовує як теоретичні, так і прикладні аспекти підготовки освітян до фасилітаційної взаємодії з учнями. На думку І. Прокопенко [3], сутність такої взаємодії розкривається такими аспектами: надання компетентної превентивної та оперативної допомоги учням у вирішенні проблеми цілісного самовизначення в особистісному, гендерному, цивільному, професійному аспектах; своєчасне вирішення питань міжособистісної комунікації як необхідної умови гуманних відносин всіх суб'єктів освітнього процесу на основі реалізації базових принципів фасилітації (довіра, емпатія, безумовне прийняття кожного), що зміцнюють віру в учня і в себе як компетентного професіонала, який уміє передбачати можливість виникнення конфліктних ситуацій [4], а також профілактика таких питань;

співробітництво фасилітатора з учителями з метою підвищення їхньої психолого-педагогічної та методичної компетентності, орієнтованої на створення ситуації успіху кожного учня на основі розвитку мотивації та оволодіння способами діяльності для своєчасного самовизначення.

З урахуванням того, що у Концепції НУШ (2016 р.) зазначено, що освітній процес у закладах загальної середньої освіти має ґрунтуватися на засадах педагогіки партнерства, зокрема сприяти у процесі організації фасилітаційної взаємодії особистісному зростанню та самовдосконаленню вчителя та учня.

Принциповими для нашого дослідження є наукові репрезентації О. Галіцан, які дають підстави стверджувати, що педагогічна фасилітація є невід’ємною характеристикою підготовки майбутніх учителів. За гуманістичного підходу «фасилітація, як створення специфічної соціальної ситуації розвитку здатності до творчості самоактуалізації, стає сутнісною характеристикою особистісно орієнтованого педагогічного процесу, способом його реалізації» [1].

Педагогічна фасилітація дозволяє вчителю знаходити правильні орієнтири у взаємовідносинах з учнями та, завдяки постійному рефлексивно-мисленневому аналізу власних дій, перетворювати педагогічну дійсність відповідно індивідуальній професійній позиції, яка ґрунтується на гуманістичній науковій платформі. Панувальним принципом професійної діяльності вчителя як фасилітатора є ціннісне ставлення до учня, що є віддзеркаленням функціональної потреби особистості – потреби в іншій людині, та проєкцією власної правильної картини світу на площину педагогічного спілкування. Водночас, педагогічна фасилітація вимагає від учителя вмінь адекватно визначати радіус поля особистісної підтримки учня, що поступово стає життєвизначальною домінантою на сучасному етапі трансформації сфери освіти.

Перебудова освітнього процесу на засадах людиномірної педагогіки, спрямованої на раннє виявлення потенціалу (задатків) у дітей та їх найбільш

повне розкриття з урахуванням вікових та психологічних особливостей. Велінням часу є відмова від шаблонів авторитарної педагогіки і звернення до гуманістичних ідей, які наголошують на повазі до особистості кожного, хто навчається, до його бажань і прагнень. Гуманізація освітнього простору ЗШЗСО пов'язується з особливостями особистісної позиції вчителя, яку він реалізує у взаємодії з учнями – позиції фасилітатора. Відтак, виступаючи в ролі партнера, консультанта, актуалізатора, наставника, тобто фасилітатора для учнів, учитель організовує педагогічний супровід його навчальних та особистісних досягнень, а саме: адекватного, свідомого вибору власної стратегії учіння, спілкування, поведінки, взаємодії з довколишніми.

Отже, фасилітаційну взаємодію в учителя та учнів в освітньому просторі тлумачимо як інтегративну форму педагогічної комунікації, що поєднує психологічні, соціальні та дидактичні аспекти й ґрунтується на принципах довіри, емпатії, прийняття та підтримки. Це професійно організований процес безпосередньої чи опосередкованої спільної дії між учителем і здобувачем освіти, спрямований на ініціювання, підтримку та конструктивну реалізацію індивідуально-творчого потенціалу особистості.

Фасилітаційна взаємодія виконує функцію гуманізації освітнього середовища, забезпечує оптимізацію психологічного стану учасників та підвищує ефективність групової динаміки; передбачає перехід від авторитарної моделі навчання до моделі співробітництва, де педагог виступає не джерелом знань, а фасилітатором — організатором умов для самостійного здобуття, осмислення й творчого застосування знань учнями.

Висновки. Останніми роками відбулися суттєві зміни в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО): затверджені нові Державні стандарти, створені варіанти нових навчальних програм і підручників, визначені об'єкти, функції, види контролю та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Водночас в учнів спостерігається тенденція зниження рівня мотивації до навчання. Новій українській школі потрібен учитель, здатний діяти творчо й ефективно, здійснювати фасилітаційну взаємодію з учнями.

Список використаних джерел

1. Галіцян О.А. Теоретичне підґрунтя проблеми застосування принципів педагогічної фасилітації у професійній діяльності вчителя сучасної школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 16 «Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики»*. 2012. Вип. 18(28). С. 129–132.
2. Коломійченко С.Ю. Підготовка майбутнього вчителя у вищих педагогічних навчальних закладах до організації фасилітаційного спілкування з учнями : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 ; ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2010. 24 с..
3. Прокопенко І.А. Функціональні та структурні компоненти підготовки майбутніх учителів до здійснення фасилітаційної взаємодії з учнями. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. №4 (31). С. 214–223. DOI: 10.24919/2308-4863.4/31.214301.
4. Прокопенко І.А. Характеристика компонентів науково-технологічної системи підготовки майбутніх учителів до здійснення фасилітаційної взаємодії з учнями. *Педагогічні науки*. 2020. №48. С. 45–52. DOI: 10.34142/23128046.2020.48.
5. Rogers, C. R., Freiberg, H. J. *Freedom to Learn*. 3rd ed. New York: Merrill; Toronto: Maxwell Macmillan Canada; New York: Maxwell Macmillan International, 1994. xxv, 406 p.

Наукове видання

Колектив авторів

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
М. ОДЕСА, УКРАЇНА, 20 ЛЮТОГО 2026 РОКУ

Українською мовою

Відповідальний редактор: Ірина Олександрівна Бартенєва
*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»*

Підписано до друку 06.03.2026 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 21,62. Наклад 300 прим.
Зам. № 0603/1

Надруковано з готового оригінал-макета у друкарні «Апрель»
ФОП Бондаренко М. О.
65045, м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 60
Тел.: +38 (048) 700 11 55
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014

